

ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

Важливого значення на сьогоднішньому етапі є забезпечення соціо-еколого-економічної безпеки економіки. Однією із умов якої є співпраця між державним та приватним сектором у формі державно-приватного партнерства. В розвинених економіках державно-приватне партнерство є головним інструментом розвитку публічної інфраструктури, що забезпечує якісні та об'ємні інфраструктурні послуги відповідно до сучасних потреб. Це означає, що функції, які традиційно підпадають під юрисдикцію держави (інфраструктура, будівництво, ремонт, обслуговування та експлуатація тощо) та пов'язані з ними послуги, можуть бути передані приватному сектору за певних умов.

У рамках державно-приватного партнерства, незважаючи на різноманітність форм, сторони мають специфічні функції, чітко розділення яких створює забезпечення балансу систем взаємин і успіх співробітництва.

Держава, як правило, виступає однією із сторін проекту державно-приватного партнерства та регулює відносини непрямо через державні організації. Органи влади надають організаціям повноваження щодо виконання державних функцій.

Так, приватний сектор надає фінансові ресурси, професійний досвід, ефективне управління, гнучкість та ефективність у прийнятті рішень, інноваційну здатність. Зі свого боку, держава надає власникові можливість використовувати свої права, податкові пільги, гарантії. Реальне значення державно-приватного партнерства полягає у тому, що суспільство як споживач отримує якісні послуги.

Державно-приватне партнерство – це не тільки інвестиційний механізм, а й модель ефективного економічного управління, яка дозволяє зменшити та оптимізувати витрати, та підвищити ефективність проекту.

З огляду на різноманіття визначень поняття «державно-приватне партнерство» частіше використовується визначення щодо законодавчо-визначеного взаємовигідного співробітництва між державою та приватним сектором, спрямоване на досягнення цілей сторін, яке застосовується в різних формах між державою та приватним сектором у різних періодах на різних рівнях (місцевих, регіональних та національних) [1, 2, 3, 4].

Державно-приватне партнерство є короткострокове та довгострокове, залежно від цілей, масштабів та складності проблем, які потрібно вирішити. Якість залежить від рівня

нормативної бази, компетенції персоналу та взаємних переваг учасників, інших ресурсів, які використовуються для спільної діяльності.

Державні органи при реалізації партнерства виступають ініціаторами програм, фінансуючою стороною, державним замовником.

Державна та приватна взаємодія є особливо ефективною від впровадження великих інвестиційних проектів у сфері інновацій. Однак, це вимагає виконання ряду необхідних умов:

- наявність чітко визначених пріоритетів державно-стратегічного характеру та виявлення можливих шляхів їх досягнення;
- встановлення правил взаємодії держави та приватного сектору щодо реалізації таких проектів;
- розробка спеціальних пропозицій для сегментації інвестиційних ризиків, переваг для кожного реалізованого проекту.

У науковій літературі існують наступні характерні риси державно-приватного партнерства:

- двостороннє партнерство держави та приватним сектором;
- чітко визначені основні положення співробітництва в офіційних документах (контрактах, угодах тощо);
- рівноправний та взаємовигідний характер партнерства шляхом забезпечення основних цілей партнерства;
- наявність чітко визначених спільних цілей держави та приватного сектору;
- розподіл фінансових та інших ризиків та витрат між сторонами товариства;
- рівноправна участь сторін у розподілі отриманих результатів;
- спільні внески держави та приватного сектору як учасників партнерства для досягнення спільних цілей.

Завданнями програми розвитку державно-приватного партнерства щодо забезпечення інвайронментальної безпеки, що сприяє створенню середовища в Україні та допомагає державно-приватній співпраці повинні стати:

- удосконалення законодавчої та нормативної бази, що дозволить створити правове середовище, яке полегшить реалізацію державно-приватного партнерства;
- підтримання роботи національної організації державно-приватного партнерства для надання допомоги місцевим органам державної влади та центральним органам виконавчої влади з метою підвищення ефективності та якості спільних

служб та вдосконалення інфраструктури за участю приватного партнера;

- процес підготовки та перепідготовки кадрів щодо реалізації державно-приватного партнерства з метою забезпечення інвайронментальної безпеки;
- практичне впровадження державно-приватного партнерства щодо забезпечення інвайронментальної безпеки підприємства;
- перехід на енергозберігаючі технології, що дозволить забезпечити раціональне використання природних ресурсів.

Основні принципи державно-приватного партнерства України щодо забезпечення інвайронментальної безпеки подано на рис. 1.

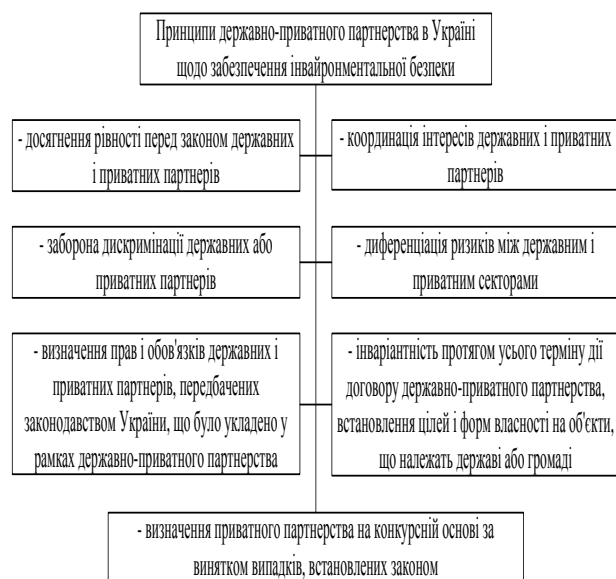

Рис. 1. Основні принципи державно-приватного партнерства України у забезпеченні інвайронментальної безпеки (сформовано авторами на основі [5])

Розвиток публічної інфраструктури залежить від ефективності державно-приватних партнерств. Перевагами є наступні напрями діяльності у межах державно-приватного партнерства [6, 7]:

- здійснення перерозподілу ризиків серед учасників державно-приватного партнерства;
- здійснення інноваційної діяльності з боку приватного сектору;
- створення умов щодо оптимального повного життєвого циклу формування витрат, результатом якого є надання стадій проектування, будівництва, утримання та експлуатації одній і тій самій приватній компанії;
- підвищення ефективності експлуатації активів;
- ефективний розподіл відповідальностей між державним і приватним секторами.

В результаті реалізації вищезазначених переваг можна досягти:

- зменшити витрати на інфраструктурні послуги, будівництво, відновлення та обслуговування;
- скоротити час на реалізацію проектів ДПП

для будівництва та оновлення інфраструктурних об'єктів, їх раннього або навіть дострокового завершення;

- запобігання накладних витрат;
- оптимальне задоволення потреб кінцевих споживачів тощо.

Приватний сектор також отримує можливості від державно-приватного партнерства, які може використати в процесі своєї діяльності.

Державно-приватне партнерство дозволяє приватному сектору перейти від традиційних будівель активів до чітко визначених специфікацій проекту, розробки та впровадження інноваційних рішень. Приватний сектор має більше можливостей для інновацій та пропонує ефективні рішення для державних послуг.

Видами ефективності державно-приватного партнерства є:

- економічна ефективність;
- соціальна ефективність;
- екологічна ефективність.

Під економічною ефективністю державно-приватного партнерства розуміють отримання більшої результативності виробництва у порівнянні з витратами.

Соціальна ефективність державно-приватного партнерства полягає у забезпеченні кращих умов праці та життя населення.

Екологічна ефективність державно-приватного партнерства полягає у забезпеченні безпеки навколишньому середовищі у результаті виробничої діяльності.

Список літератури

- [1] М. А. Машенко, "Державно-приватне партнерство як умова забезпечення інвайронментальної безпеки", Ефективна економіка, №12, 2018. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2018/83.pdf (дата звернення: 30.12.2018).
- [2] М. А. Машенко, "Аналітичний огляд моделей державно-приватного партнерства у розрізі забезпечення інвайронментальної безпеки", Агросвіт, №24, с. 31-35, 2018.
- [3] М. А. Машенко, "Роль державно-приватного партнерства у формуванні інвайронментальної безпеки", на Міжнародній науково-практичній конференції Актуальні питання економіки, обліку, фінансів та права, Полтава, 2018, ч. 4, с. 8-9.
- [4] М. А. Машенко, "Механізм державно-приватного партнерства як необхідна умова забезпечення інвайронментальної безпеки", на IV Міжнародній наук.-практ. інтернет-конференції Сучасний рух економіки, Дніпро, 2018, с. 848-851.
- [5] Закон України Про державно-приватне партнерство від 1 липня 2010 року № 2404-VI: чинний станом на 10.06.2018. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. №40. Ст. 524. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17> (дата звернення: 5.02.2019).
- [6] Markus Hadler. Development in Selected Countries. The Influence of Global Ideas on Environmentalism and Human Rights. 2017, pages 85–108.
- [7] A. Renda, L. Schrefler. Public-Private Partnerships: Models and Trends in the European Union da. *The European Parliament*, 2005., pp. 65–67.